

Paweł POLAK

Z DZIAŁALNOŚCI OBI

VIII KRAKOWSKA KONFERENCJA METODOLOGICZNA

VIII Krakowska Konferencja Metodologiczna (KKM), której tytuł brzmiał: *Informacja a rozumienie*, podzielona została na dwie części.

Pierwsza z nich obejmowała dyskusję panelową, która odbyła się jeszcze w 2002 r. Pierwotnie miała ona stanowić wstęp do dyskusji na forum internetowym (zob. Ł. Skrobot, „Sprawozdanie z I części Krakowskiej Konferencji Metodologicznej”, *Semina Scientiarum*, 2 (2003), 79–82). Niestety nie udało się w pełni zrealizować planów związanych z prowadzeniem dyskusji w Internecie, w związku z czym Krakowska Konferencja Metodologiczna powróciła do swej dawnej formuły, poszerzyło się równocześnie grono organizatorów. Obok Ośrodka Badań Interdyscyplinarnych i Instytutu Informatyki UJ pojawiła się Polska Akademia Umiejętności, która objęła rolę gospodarza, Konferencja odbyła się w ramach Krakowskiego Festiwalu Nauki.

W dniach 14–15 maja 2004 r. w przestronnej auli Polskiej Akademii Umiejętności odbyła się druga część VIII Krakowskiej Konferencji Metodologicznej.

Podczas Konferencji w czasie 7 sesji zaprezentowano 11 referatów i przeprowadzono 2 dyskusje. Otwarcia konferencji dokonał prof. A. Białas (prezes PAU).

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja będzie mile widziana (zagadnienia@upjp2.edu.pl). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

W pierwszym dniu (14 maja 2004 r.) w sesji przedpołudniowej wystąpił prof. R. Duda (Instytut Matematyczny UW) z referatem *Jaką informację o świecie niesie probabilistyczny opis zjawisk w nim zachodzących?* oraz prof. W. Marciszewski (Katedra Logiki, Informatyki i Filozofii Nauki UwB) z referatem *Wolny rynek jako system przetwarzania informacji. Uwagi w nawiązaniu do sporu Hayek–Lange*.

Podczas drugiej sesji referat pt. *Informacja a wiedza* wygłosiła prof. E. Kałuszyńska (Instytut Filozofii i Socjologii PAN z Warszawy). Następnie zapowiedziany był referat prof. J. Jadackiego (Instytut Filozofii UW). Referat ten obfitował w liczne niespodzianki, wynikające z nietypowej formy prezentowanych treści i obecności niezapowiedzianego wcześniej drugiego referenta, którym okazała się A. Brożek (PAT, Kraków).

Ostatnia sesja tego dnia obejmował a referat dr. hab. S. Krajewskiego (Instytut Filozofii UW) *Jak wzmocnić test Turinga?* oraz dyskusję na temat *Informacja a nauczanie*, w której udział wzięli prof. K. Musioł (Prorektor UJ, Instytut Fizyki UJ), prof. A. Pelczar (Instytut Matematyki UJ), dr Jacek Urbaniec (Instytut Informatyki UJ).

Drugi dzień konferencji (15 maja 2004 r.) podzielony został na cztery sesje. W pierwszej sesji przedpołudniowej prof. M. Tempczyk (Instytut Filozofii UMK) przedstawił referat *Od informacji statystycznej do kwantowej*, a dr K. Wójtowicz (Instytut Filozofii UW) wygłosił referat *Modele obliczeń a filozofia matematyki*.

Podczas drugiej sesji odbyła się dyskusja na temat *Informacja w biologii*, w której udział wzięli prof. A. Koj (Wydział Biotechnologii UJ), prof. J. Weiner (Instytut Nauk i Środowisku UJ), prof. W. Korohoda (Wydział Biotechnologii UJ).

Trzecia sesja składała się z dwóch referatów: dra R. Poczobuta (Katedra Filozofii UwB) pt. *Informacja fenomenalna* oraz dra hab. M. Hetmańskiego (Instytut Filozofii UMCS) pt. *Negentropyjny charakter percepcji ludzkiej*.

Ostatnia sesja obejmowała również dwa referaty. Pierwszy, zatytułowany *Między materią a formą*, wygłosił dr M. Tałasiewicz (Instytut Filozofii UW). Ostatni referat pt. *O rozumieniu teorii fizycznej na przykładzie szczególnej teorii względności* wygłosił dr hab. L. Sokołowski (Obserwatorium Astronomiczne UJ). Konferencję zamknął ks. prof. M. Heller.

SYMPOZJUM W PASIERBCU

W dniach 24–25 kwietnia 2004 r. uczestnicy Seminarium Filozofii Przyrody przy Wydziale Filozoficznym PAT zorganizowali w gościnnym Pasierbcu trzecie już z kolei wiosenne Sympozjum. Tym razem zgłoszone referaty podzielone zostały na cztery grupy tematyczne. Na dwóch sesjach sobotnich (24 kwietnia 2004 r.) zatytułowanych „Mind & Body Problem” prezentowano szerokie spektrum zagadnień związanych z tytułowym tematem. Niedzielne sesje miały odmienny charakter — pierwsza dotyczyła historii relacji: nauka a metafizyka, druga omawiała relację nauki i metafizyki z perspektywy współczesnej nauki. Część materiałów z Sympozjum zostanie opublikowana w czasopiśmie *Semina Scientiarum* nr 4.

FESTIWAL NAUKI

W 2004 r. Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych po raz pierwszy włączył się w przygotowania *Festiwalu Nauki*, organizowanego przez środowiska akademickie Krakowa. Oprócz opisanej już Konferencji Metodologicznej, członkowie OBI uczestniczyli w dyskusji panelowej pt. „Granice Nauki”, która odbyła się w dniu 11 maja 2004 r.

Wieczorową porą w pięknej auli Collegium Novum UJ zgromadziła się liczna grupa słuchaczy, wśród których dominowali studenci i doktoranci. Dyskusję poprowadził ks. dr hab. J. Mączka.

Grono prelegentów składało się z czterech osób: prof. dr hab. Marek Kutschera i prof. dr hab. Marek Jeżabek reprezentowali Instytut Fizyki Jądrowej PAN, prof. dr hab. Andrzej Staruszkiewicz — Uniwersytet Jagielloński. Przedstawicielem Papieskiej Akademii Teologicznej i OBI był ks. prof. Michał Heller. Prelegenci reprezentowali nauki fizyczne (od fizyki cząstek elementarnych po kosmologię), w związku z czym w dyskusji często odwoływano się do przykładów z różnych gałęzi fizyki.

Dyskusja rozwijała się wokół różnorodnych problemów, które mogą być kojarzone z zagadnieniem granic nauki — począwszy od ograniczeń tkwiących w samym badaczu, poprzez ograniczenia socjologiczne, techniczne, fizyczne i teoretyczne. M. Heller podkreślił również znaczenie problemu granic wynikających z natury metody matematyczno–empirycznej. Jak widać z tego krótkiego streszczenia treść dyskusji była bardzo bogata. Rozległość prezentowanej tematyki ukazywała dobitnie, jak złożonym przedsięwzięciem jest nauka.

Dyskusja od samego początku była ożywiona. Jej przebieg angażował zarówno prelegentów, jak i słuchaczy — niepostrzeżenie upłynęły prawie dwie godziny. Miejmy nadzieję, że w kolejnej edycji *Festiwalu Nauki* udział OBI będzie równie owocny.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

W roku 2004 Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych prowadził ożywioną działalność wydawniczą. We współpracy z wydawnictwem Biblos wydano kolejne zeszyty *Zagadnień Filozoficznych w Nauce* oraz 4 pozycje w serii *Rozprawy OBI*, dzięki czemu seria ta liczy obecnie 18 prac. Wydano również jedną pracę zbiorową.

W serii *Rozprawy OBI* ukazały się następujące pozycje:

- Anna Brożek, *Symetria w muzyce, czyli o pierwiastku racjonalnym w komponowaniu dzieł muzycznych*;

- Teresa Obolevitch, *Nauka w poszukiwaniu metafizyki. Aspekty poznania naukowego w teorii wiedzy integralnej* Włodzimierza Sołowjowa;
- Maria Piesko, *Naukowa metafizyka Zygmunta Zawirskiego*;
- Paweł Polak, *Dynamika nauki. Filozoficzne aspekty modelowania rozwoju nauki przy pomocy układów dynamicznych*.

Jako owoc konferencji poświęconej pamięci ks. Kazimierza Klósaka powstała praca zbiorowa *Filozofia a nauka w myśli ks. Kazimierza Klósaka*, gromadząca 15 tekstów o filozofii ks. Klósaka lub o współczesnych ujęciach problemów rozważanych przez tego krakowskiego filozofa przyrody. Redaktorami pracy są Zbigniew Liana, Alicja Michalik.

Warto wymienić również inne publikacje członków OBI, które ukazały się w minionym roku. Są to następujące prace:

- M. Heller, *Filozofia przyrody. Zarys historyczny*, ZNAK, Kraków 2004 (jest to rozszerzona wersja trudno dostępnej dziś książki *Filozofia świata*; została wydana jako drugi tom serii podręczników akademickich z filozofii, przygotowywanych przez wydawnictwo Znak);
- M. Heller, *Drogami myślących. Wykłady o nauce, wszechświecie i nieskończoności na płytach CD* (4 płyty CD);
- S. Wszolek, *Wprowadzenie do filozofii religii*, WAM (seria: Myśl Filozoficzna), Kraków 2004;
- S. Wszolek, *Racjonalność wiary*, WN PAT, Kraków 2003.

Warto wspomnieć, że dwie pierwsze pozycje znalazły się na liście bestsellerów wydawnictwa Znak.

Na zakończenie wspomnijmy, że w listopadzie 2004 ukazał się numer specjalny *Semina Scientiarum* (suplementu do ZFN), zatytułowany „Wokół twierdzenia Gödla”. Zawiera on 11 artykułów

napisanych przez studentów i doktorantów, ujmujących różne problemy związane z twierdzeniem Gödla. W numerze zawarto również recenzje czterech prac dotyczących postaci Gödla i jego twierdzenia. Pomysłodawcą i redaktorem naukowym tego numeru jest ks. dr A. Olszewski, który służył redakcji pomocą merytoryczną.

OBI W INTERNECIE

W roku 2004 stworzono nowy internetowy portal Ośrodka Badań Interdyscyplinarnych, który znajduje się pod adresem: <<http://www.obi.opoka.org.pl/>>. Dzieło to jest zasługą o. R. Janusza SJ. Na stronach umieszczono m.in. archiwum *Zagadnień Filozoficznych w Nauce* obejmujące numery 1 (1978/79)–35 (2004). Baza zawiera pełne wersje wszystkich artykułów w formacie PDF, zrekonstruowane automatycznie z numerów 1–26. Udostępniono mechanizm wyszukiwania ułatwiający robienie kwerend na podstawie ZFN. Baza archiwum będzie aktualizowana umożliwiając poszukiwania w kolejnych numerach czasopisma.

NAPISANO O OŚRODKU BADAŃ INTERDYSCYPLINARNYCH

Na zakończenie wypada wspomnieć o oddźwięku, który wywołuje działalność OBI. Miło zakomunikować, że powstała i została obroniona praca doktorska ks. Filipa Krauze, z zakresu teologii fundamentalnej, zatytułowana *Nauki przyrodnicze a teologia w Ośrodku Badań Interdyscyplinarnych Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. Wspomniana praca została napisana w Lublinie pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Mariana Ruseckiego. Można mieć nadzieję, że studium to stanie się kolejnym impulsem do rozwijania w OBI badań nad relacjami nauka–wiara na przestrzeni dziejów.

Paweł Polak